



Bilder: EMELIE ASPLUND

ONOPOL?

gen där vi redan finns. Och vi får inte sälja de produkter de får sälja, produkter som är väldigt lönsamma. Så får man inte göra, det strider mot konkurrenslagstiftningen. EG-domstolen fastslog ju redan för två år sedan att man inte får ha monopol, menar Alexander Kotsinas.

DEN SENASTE I RADEN AV apoteksutredningar tillsattes vid årsskiftet och ska komma med ett första betänkande sista december i år. Syftet är att ta reda på hur man kan förbättra för konsumenterna, öka tillgängligheten och pressa priserna utan att riskera säkerheten vid läkemedelshandlingen.

Det knepiga är hur själva omregleringen av marknaden ska gå till, alltså att gå från monopol till fri konkurrens. Med Apotekets 38 års försprång blir det svårt för andra bolag att konkurrera. Exempelvis har Konkurrensver-

ket uttryckt att det kan bli nödvändigt för staten att sälja ut enskilda apotek.

Den tyska apotekskedjan Celesio har planer på att köpa en del av de existerande 980 apoteken som finns i dag och dessutom öppna egna. Fritz Oesterle, styrelseordförande för Celesio, säger till GP:

– Hur vår satsning kommer att se ut i detalj beror förstås på hur villkoren kommer att se ut. Men normalt sett brukar Celesio satsa för att bli en stor spelare på apoteksmarknaden.

I DEN GRANSKNING SOM Konkurrensverket just nu gör ska Apoteket AB lämna in svar på 27 frågor om åtgärder inför avvecklingen senast nu på fredag.

I rapporten "Avveckla apoteksmonoplet med konsumentnyttan i fokus" fastslog verket att Sverige är ett land där det är glest

mellan apoteken – de flesta europeiska länder har två eller tre så många apotek per capita. Tillgängligheten är alltså inte den bästa och många i glesbygd är hänvisade till de så kallade apoteksombuden. Konkurrensverket föreslog att man först och främst borde låta andra försäljningsställen än apotek sälja receptfria läkemedel.

– Det är nog bara skolväsendet som utretts mer än apoteket, säger Johan Wiklund på Ica. Men vi vill ju såklart hellre att det går rätt till än fort. Och precis som Konkurrensverket säger, tycker vi att det vore bäst att först släppa de receptfria läkemedlen fria för att sedan i ett andra steg reglera apoteksväsen-

APOTEKET OCH VÅRA MEDICINER

■ Den totala läkemedelsförsäljningen var 2006 närmare 27 miljarder, vilket var en ökning med drygt en miljard från föregående år.

■ Årets första halvår uppgick försäljningen till nästan 12 miljarder, en ökning med 7,2 procent jämfört med motsvarande period i fjol. Allra mest mediciner gick det åt under maj månad.

MEDICIN SÅ IN I NORDEN

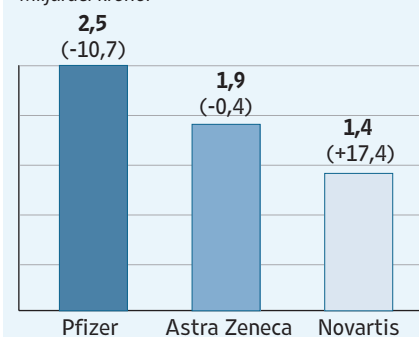
■ Svenskarna tar mycket medicin – vi förbrukar flest dygnsdoser i Norden.

■ Samtidigt hade vi de lägsta kostnaderna för dessa doser jämfört med andra nordiska länder.

FÖRSÄLJNING

De tre största läkemedelsföretagens försäljning i Sverige 2006. Förändring i procent.

Miljarder kronor



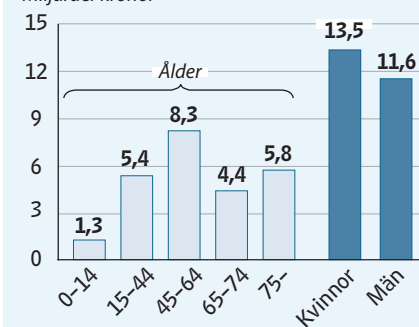
Källa: Läkemedelsindustriföreningen m fl

GP-Grafik

FÖRBRUKNING

Kostnad för läkemedel, förbrukningsartiklar och livsmedel på recept.

Miljarder kronor



Källa: Socialstyrelsen

GP-Grafik

■ Kvinnor mellan 45 och 64 år förbrukar mest läkemedel i befolkningen.

APOTEKET

■ Sverige är det enda land i OECD som har ett apoteksmonopol. Såväl receptbelagda som receptfria läkemedel får enbart säljas av Apoteket AB.

■ I Sverige finns 980 apotek, dessutom finns 34 Apoteket Shop – drugstoreliknande butiker som kallas "mindre egenvårdsapotek".

■ I glesbygd och mindre tätorter är däremot inga nyetableringar aktuella för Apoteket AB, såvitt känt. Där är det i stället den lokale Ica-handlaren eller bensinmacksföreståndaren som svarar för läkemedelsförsörjningen genom att vara apoteksombud. Det finns 820 apoteksombud runtom i landet.

Källor: Läkemedelsindustriföreningen, Apoteket och Socialstyrelsen.

Fortsättning på nästa sida ►



APOTEKSKUNDER. Att släppa receptfria läkemedel som nikotinplåster och värktabletter fritt går väl bra, tycker Therese Häljfors och Karin Axelsson. Men Therese fruktar den framtid där man hämtar ut mediciner hos ATG-ombudet.

det och de receptbelagda medicinerna. Nu har regeringen i sina direktiv valt att göra precis tvärtom.

Men vänta nu. Att avveckla apoteksmonopolet – var inte det ett av alliansregeringens vallöften?

– Ja och det är ett löfte vi håller. Lars Rejes utredning kommer att titta på frågan och redan i januari 2008 kommer man att kunna köpa nikotinersättning i butikerna. Övrigt receptfritt tidigast i början av 2009, men där får vi ju se vad utredningen kommer fram till, säger Sara Malmgren, pressekreterare på socialdepartementet.

AXFOODS PRESSEKRETERARE Cecilia Giertra beräknar däremot att kunna börja sälja nikotinplåster i butikerna först ett halvår senare, sommaren 2008.

– Vi trodde vi skulle få börja sälja fler produkter då, men nu verkar bara nikotinplåstren vara på gång. Annars är vår förhoppning

att kunna utveckla mer drugstoreliknande butiker.

Och större aktörer står och väntar i kulisserna. Brittiska Alliance Boots, som är Europas största apotekskedja, var nyligen på blixitvisit i Sverige.

– Vi tycker att den svenska regeringen har hanterat frågan på ett vettigt sätt så här långt, säger Trevor Millet, strategichef på Alliance Boots. Att öppna den svenska apoteksmarknaden är en komplicerad fråga. Det finns många olika exempel runtom i Europa och världen på hur man kan strukturera apoteksmarknaden och det är viktigt att regeringen känner till dessa innan de fattar ett beslut.

Trevor Millet tycker att det är en vettig åtgärd att låta en utredning titta på frågorna.

– Det finns ett uttryck om att inte kasta ut barnet med badvattnet och det passar bra in på situationen i Sverige, tycker jag. Apoteket AB är verkligen mycket duktiga och gör ett bra jobb.



TREVOR MILLET

STRATEGICHEF PÅ BRITTISKA ALLIANCE BOOTS

”Visst är det märkligt att vad som antagligen är den bäst informerade befolkningen i Europa, har den minsta friheten på det här området”

På det här stadiet kan Alliance Boots inte säga säkert hur många apotek de skulle öppna i Sverige eller hur de skulle kunna komma att se ut.

– Det enda vi vet säkert är att vi har många svenska kunder i våra butiker när de besöker Storbritannien, så vi vet att svenskar gillar att handla på Boots.

Trevor Millet säger att han tror på konsumentens förmåga att göra fria val och att så länge det finns kompetent rådgivning och ett regelverk som fungerar, borde det kunna gälla även för svenskar.

– Och visst är det lite märkligt att vad som antagligen är den bäst informerade befolkningen i Europa, har den minsta friheten på det här området.

MAGNUSTHYBERG på Sveriges kommuner och landsting är själv utbildad apotekare och sitter med som expert i Apoteksmarknadsutredningen.

Apoteksmarknadsutredningen

■ Den sittande Apoteksmarknadsutredningen är den 49:e utredningen i ordningen av apoteksmonopolet sedan 1967. Innan monolet infördes för 36 år sedan fanns det privata apotek i Sverige.

■ Utredningen leds av Lars Reje, konsult och före detta sjukhusdirektör i Sörmlands



läns landsting. Han har tidigare även varit konsult för Apoteket.

■ Utredningens första del handlar om hur det ska bli möjligt för fler aktörer att bedriva apoteksverksamhet. Den ska vara klar senast den 31 december i år. Den andra delen handlar om hur de receptfria läkemedlen

ska kunna säljas på andra ställen än på apoteket och redovisas första april 2008.

■ Karin Johansson, Göran Häggglunds närmaste medarbetare, är den statssekreterare som tagit fram direktivförslagen till utredningen. Hon är gift med Per Egon Johansson, som anlitas som konsult av Apoteket. Tidigt i

våras reste Karin Johansson till USA tillsammans med Apotekets logistikdirektör Michael Camitz för att träffa fyra toppchefer för det amerikanska apoteksbolaget Medco. Apoteket förnekade först att det fanns något samarbete med Medco, men erkände senare att man bland annat skickat tio tu-

sen svenska apoteksrecept till Medco för att testa ny lagerdistribution efter avmonopoliseringen. För att undvika misstankar om jäv har nu ansvaret för Apoteksmarknadsutredningen flyttats över till Dan Ericsson som är statssekreterare hos Mats Odell.



Kunderna vill ha sin trygghet kvar

Längre öppettider och fler butiker, om inte: häv monolet. Det tycker flera apotekskunder som GP talat med. Samtidigt finns en oro över att tryggheten ska försvinna.

– Jag vill ju inte gå till ett ATG-ombud och hämta ut stesolid, säger Therese Häljfors.

Hon har precis handlat och står i eftermiddagssolen utanför Apoteket Duvan vid Landala torg.

– Var fick du det där i från? undrar lärarkollegan Karin Axelsson och skrattar.

– Jag vet faktiskt inte. Vad är ens stesolid? säger Therese Häljfors, och får reda på att det är en lugnande medicin.

Hon tillhör dem som är skeptiska till att avskaffa apoteksmonolet, dels för att läkemedlen bör vara kontrollerade, dels på grund av tryggheten som kund.

– Jag vill ju kunna fråga om medicinen. Det handlar om professionaliteten. De som arbetar på apoteket har ändå genomgått en lång utbildning. Ökad tillgång ökar ju också risken för missbruk, jag tänker på ungdomarna som jag jobbar med i skolan. Det är ju inte så bra att knapra 30 huvudvärkstabletter om dagen, säger hon.

Arbetskamraten Karin Axelsson hyser inga åsikter om monolet, men är inte nöjd med dagens service.

– Det måste bli bättre öppettider, säger hon. Det har ju hänt att man blir dålig en fredagskväll och ligger hemma med hals-

fluss. Då är man inte så sugen på att åka ner till Nordstan. Och ibland är det väldigt långa köer, så de borde skaffa mer personal.

Kunderna fortsätter att passera in och ut ur Duvan, ett av Sveriges omkring 1 000 apotek. Redan 1575, när Antonius Busenius tog emot det första svenska apoteksprivilegiet, kontrollerade staten vem som fick sälja läkemedel, men själva apoteken var länge privata. Först 1970 infördes det monopol som just nu utreds.

Hanife Brask har köpt smärtstillande voltaren på Duvan. Hon bor i Angered och saknar ett jouröppet apotek i förorten. Därför kan hon tänka sig att monolet hävs.

Apotek i Göteborg

■ I Göteborg finns det 25 apotek. De flesta har öppet till klockan 18 eller 19 på vardagar. Vissa är öppna till 14 eller 15 på lördagar, medan andra har lördagsstängt. Apoteket Vasen i Nordstan och Smörblomman vid Östra sjukhuset har öppet till klockan 22 alla dagar. Apoteket Shop vid centralstationen är öppet 07 till 19 måndag till fredag och 10 till 16 på lördagar. Där säljs enbart receptfria läkemedel.

Källa: www.apoteket.se

privatapotek beläggs med någon form av kvalitetsstämpel.

– Det måste synas att det är ett seriöst företag, inte bara någon som är ute efter att tjäna extra pengar på sjuka människor.

JONAS GREN

031-62 40 00 jonas.gren@gp.se

VECKAN SOM GICK:

SÖNDAG: Årets musikfest Way out west i Slottsskogen avslutas tidig morgon i Svenska Grammonstudion vid gamla Lyckholms fabriker. Kalaset började på fredagen och var utsålt.

MÅNDAG: Två släpps ur den koreanska gruppen på 21 personer, som tagits som gisslan av talibaner i Afghanistan. En omfattande vattenläcka i Gamlestan orsakar trafikproblem hela dagen. Många hushåll blir utan vatten sedan en borrhälsning gått igenom en matarledning för dricksvatten.

TISDAG: Minst 400 människor dödas i en bombväg mot yazidier i Mosul i norra Irak. Yazidierna är anhängare av en den kurdiska religionen yazidism.

ONSDAG: Ett jordskalv på 7,9 inträffar natten mot torsdagen svensk tid vid kusten söder om Lima i Peru. Omkring 500 människor omkommer, dödstalet växer, och över 680 skadas när hus rasar.

TORSDAG: Al Gore får Göteborgs stads pris för hållbar utveckling, ett internationellt miljöpris som delades ut första gången år 2000.

FREDAG: Den 55-årige man som misstänks för polismordet i Nyköping den 20 juni åtalas. Åtalspunkterna omfattar olaga hot, mord, försök till mord samt grovt vapenbrott.

LÖRDAG: Ingmar Bergmans begravning hålls i Färö kyrka på Gotland.

Vad var viktigast i veckan för dig?

Ayse Baran, 15 år
Student Hisingen
– Jag har varit utomlands med min familj. Vi var i Antalya i Turkiet. Det var varmt och jätteskönt.



Liss Pettersson, 76
Pensionär Nossebro
– Det är i dag. Mitt barnbarn har fyllt tretton år och nu är hon på en shoppingtur med mig och min fru.



Monique Lindblom, 44
Marknadsassistent Mölnlycke
– Jag har fått ett nytt jobb. Jag känner att jag har kommit in i det mer.



Ichaoan Aries, 20 år
Malmö
– Jag gör lumpen här men nu ska jag hem till Malmö. Det blir kul. Jag ska träffa kompisar, gå på Malmöfestivalen.



VAD SA PETER BIRRO OM UNDERTONEN I SIN NYA TV-SERIE?



A. Det är inte bara göteborgare som kan vara goa gubbar.

B. Det är alltid rätt att älska och det är alltid rätt att göra uppror.

C. Tålmod och försynthet är nog det som jag mest vill lyfta fram.

Rätt svar: B

– Det finns en imponerande mängd utredningar. Detta är nog inte den sista, det kommer att komma fler. Det kommer att ta tid.

TIDNINGEN LÄKEMEDEL SVÄRLDEN har uppgett att Västra Götalandsregionen sagt upp sitt avtal med Apoteket, men den uppgiften visar sig inte stämma.

– Det är fullständigt felaktigt, säger Karin Lendarius, chef på Läkemiddelsnheten på Västra Götalandsregionen. Vårt avtal med Apoteket löper ett och ett halvt år till. I övrigt avvaktar vi som alla andra Apoteksmarknadsutredningen.

Magnus Thyberg har inte hört om något landsting som är intresserat av att driva apotek.

– Men det är uttalat från vår sida att vi vill ha möjlighet att upphandla sjukhusapoteken. Vi har god kompetens att upphandla och gör det ju redan när det exempelvis gäller ambulanstransporter. Staten har tagit ifrån oss ansvaret och möjligheten att välja ända sedan 1970. Dags att vi får tillbaka den möjligheten.

ALLA – STORA SOM SMÅ – avvaktar alltså den sittande utredningen, en situation som Alexander Kotsinas beskriver som "absurd". Life-kedjan har funderat på att börja sälja receptfritt redan innan utredningen är klar.

– Släpp de receptfria läkemedlen redan idag! Det är verkligen konstigt att det ska ta sådan lång tid. Men regeringen har väl fullt med alla andra privatiseringar.

SUSANNA KUMLIEN
031-62 40 00 nyheter@gp.se

Farmaceuterna längtar efter alternativ

Under de 38 år som Apoteket AB haft monopol på att sälja läkemedel, har de svenska farmaceuterna – apotekare och receptarier – inte haft så många arbetsgivare att välja på.

– Ungefär 75 procent av våra medlemmar är anställda av Apoteket AB, säger Farmaceutförbundets ordförande Cecilia Bernsten. När jag senast var och pratade i avgångsklasserna på apotekarlinjen i Göteborg, pratade hälften om att resa till Norge efter examen.



CECILIA BERNSTEN

ORDFÖRANDE I FARMACEUTFÖRBUNDET

"Monolet gör det osunt lågt i tak på ett sätt som inte är bra"

Där är lönerna högre och det finns fler arbetsgivare att välja bland.

Sverige är i dag det enda landet i EU där en chef för ett apotek inte behöver vara utbildad apotekare. I dag är många apotekschef receptarier. För att licensiering och auktorisering ska följa EU-direktiven, kan de kraven komma att ändras. Då behövs övergångsregler, menar Cecilia Bernsten, som sitter med i Apoteksmarknadsutredningens referensgrupp.

Hon tycker att det är utmärkt om stora internationella kedjor som Alliance Boots kommer in på den svenska marknaden "de kan bli bra arbetsgivare" men är också angelägen om att medlemmarna själva ska kunna starta eget när monolet upphör.

– En av våra medlemmar har startat hälso-kostaffär i väntan på att monolet upphör, hon utvidgar redan och startar en ny butik. Att göra det möjligt för små att etablera sig, måste vara en viktig del. Här gäller det att hålla tungan rätt i mun för beslutsfattare och politiker. Vi vill försäkra oss om att det blir konkurrens på lika villkor.

Det allra viktigaste är att det kommer att finnas olika alternativ, menar Cecilia Bernsten.

– Monolet gör det osunt lågt i tak på ett sätt som inte är bra.

SUSANNA KUMELIN
031-62 40 00 nyheter@gp.se